

Miten laadin aineen

VUOKKO RAEKALLIO-TEPPO *Miten laadin aineen*. K. J. Gummerus Osakeyhtiö, Jyväskylä 1963. 316 s.

Monien ainekirjoitus- ja oikeakieli-
suysoppaiden joukossa on hiljan ilmesty-
nyt Vuokko Raekallio-Tepon »Miten
laadin aineen». Kuten nimestäkin ilme-
nee, sen varsinainen tähtäyspiste on kel-
vollisen kouluaineen aikaansaaminen,
muunlaisen kirjallisen esityksen lait jää-
vät esittelyn ulkopuolelle. Niin ikään
tekijä esittää vain lyhyen luettelon ta-
vallisimmista kieli- ja tyylivirheistä, jotka
ainetta viimeisteltäessä olisi pyrittävä
eliminoimaan. Teos ei siis pyri olemaan
oikeakielisuysopas, vaan se opettaa ai-
neen sisällön valintaa ja sen oikeaa ko-
koonpanoa. Ollaan koulun maailmassa
ja tutkitaan nimenomaan yläluokka-
laisten aineille asetettavia vaatimuksia.

Kirja on tekijän ilmoituksen mukaan
tarkoitettu sekä opettajille että oppilaille.
Varsinkin ensimmäisiä kertoja lukio-
luokkia opettavat ja ylioppilasaineita
arvostelevat opettajat saavat kirjasta
erittäin arvokasta ohjausta. Oppilaille
taas on mm. teoksen laaja esimerkki-
varasto monine harjoitustehtävineen ja
ajatusta liikahtuttavine kysymyksineen
hyödyllinen. Kirjan lopussa oleva, yli
kaksikymmentä sivua täyttävä ainenäyt-
teiden osasto on hyvä, sillä lukijalle
annetut tehtävät tekevät kunkin aineen
lukemisesta pienen oppitunnin, jossa
vaaditaan aktiivista mukanaoloa. Esi-
merkkiaineksen runsaus on silmäänpiis-
tävä ja monia yksityiskohtia valaiseva;
paikoitellen se kenties tottumattomasta
lukijasta tuntuu eksyttävältä, niin moni
ajatusmahdollisuuksia sisältänyt noi-
hin pienillä kirjaimilla painettuihin ot-
teisiin. Teoksen tiheään ladotut sivut
eivät ehkä aivan helposti avaudu nuor-
relle lukijalle, jonka saattaa olla vaikea
tajuta viitemäisiä otsikoita.

»Miten laadin aineen» on jäsennetty
tavallisen aineenkirjoitustilanteen mu-
kaan: aineen aloittamista, käsittelyä ja

lopettamista on kutakin tarkasteltu yksi-
tyiskohtaisesti, esitetty eri ratkaisumah-
dollisuuksia ja suositettavia ja hylättä-
viä esimerkkejä. Erittäin tärkeänä pitäi-
sin lukua »Aihe ja otsikko», jossa otsikon
sisällystä, kirjoittajan tarkastelutapaa ja
koko aineen sävyä määrääviä tekijöitä
arvioidaan.

Lukija saa selvän käsityksen siitä,
mikä nykyaikaiselle asiategistille ja siis
myös kouluaineelle luetaan eduksi. Sel-
laiset otsikot kuin »Tehokas aloittami-
nen», »Olennoisin», »Luontevasti» jo
valottavat päämäärää: tehokkuus on
nykyajan vaatimus kirjallisen esityksen-
kin kohdalla, asiallisuus ja selkeys autta-
vat siihen. Esityksen tehoa lisää osuva
aloitus, ja tässä oppaassa onkin aineen
aloituksen opettamiselle omistettu suh-
teellisen laaja osasto, missä esitellään sekä
hylättäviä että hyviä aloitusmalleja.

Vaikka koulu ja ylioppilaskirjoituk-
set eivät tässä kirjoittamisen oppaassa
koskaan kauaksi unohdu, on jäykkä,
kaavamainen opettaminen kuitenkin tekijän
asenteesta kaukana, sillä eri aine-
tyyppejä ryhmittäessään, opettaessaan
aineen eri osien suhteita ja erilaisten ai-
heiden käsittelytapoja hän ottaa huomioon
myös erilaiset kirjoittajatyypit. Onhan
teoksen laadintaan osallistunut myös
laajan esimerkkiaineiston kirjoittajien
joukko, josta erottuu monenlaista
persoonallisuutta. Näin ei opas muodostu
yhden ihmisen, jos kokeneenkin, lainluennaksi,
vaan tekijä viittaa väljemmin, opettaa
havaitsemaan mahdollisuuksien monilukuisuuden
todetessaan: näin on hyvin, näinkin käy sanominen,
tuo ei tunnu tehokkaalta. Ajanmukaisuuden
tuntu on kirjassa viehättävintä, sillä tekijä
tuntee tarkoin ne perinteelliset puitteet,
joihin aine on sovitettava, mutta osoittaa
myös, miten kirjoitustapamme ja vaatimuksemme
ovat

kehittyneet ajan mukana. Jokainen ainekirjoitusta opettava ja sitä tosissaan opetteleva voi viihtyä tämän teoksen parissa; opinhaluiselle se näyttää, miten

irrallaan kieppuvista mielikuvista, sanoista ja kirjaimista jäsentyy eheä kokonaisuus: aine.

IRMELI PÄÄKKÖNEN